

EVROPSKI VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC

LETNO POROČILO **2004**
POVZETEK IN STATISTIKA

EVROPSKI VARUH
ČLOVEKOVIH PRAVIC
LETNO POROČILO ZA LETO 2004
POVZETEK IN STATISTIKA

© Evropski varuh človekovih pravic 2005

Vse pravice pridržane.

Reproduciranje v izobraževalne in nekomercialne namene je dovoljeno samo, če je naveden vir.

Fotografija na zadnji strani je delo Glory Rozakis.

Poročilo je objavljeno v celoti na spletni strani:
<http://www.euro-ombudsman.eu.int/report/sl/default.htm>

PREDGOVOR

Leto 2004 je bilo bogato, kar zadeva pravice evropskih državljanov. Te pravice so postale dostopne dodatnim 75 milijonom ljudi, katerih države so se 1. maja pridružile Evropski uniji. Ena prvih priložnosti za njihovo uveljavitev se je ponudila v začetku junija z volitvami v Evropski parlament, takoj za tem pa še sredi junija s sprejetjem Pogodbe o Ustavi za Evropo, vključno z Listino o temeljnih pravicah. Postopek ratifikacije Ustave v vseh 25 državah članicah bo zagotovo sprožil živahno razpravo o tem, kaj pomeni biti državljan Unije.

Z vidika evropskega varuha človekovih pravic je leto 2004 zaznamovalo konec drugega mandata institucije. Iz ekipe, ki sta jo sestavljali dve osebi, se je v Strasbourgu septembra 1995 razvila institucija, ki jo spoštujejo institucije EU in njeni organi ter ji zaupajo državljani, ki se v vedno večjem številu obračajo nanjo. V zadnjem letu je število prispelih pritožb nepričakovano naraslo za več kot 50 % – jasn znak vedno večjega zavedanja pravice do pritožbe varuhu človekovih pravic zaradi nepravilnosti.

Zame osebno je bilo bistvenega pomena, da ugotovim, ali lahko izpolnim obljube, ki sem jih dal ob prevzemu službe evropskega varuha človekovih pravic. Ker je moj mandat sovpadal z zadnjim delom zakonodajnega mandata 1999–2004, sem želel izpolniti prednostne naloge, ki sem jih predstavil 1. aprila 2003, in sicer večja učinkovitost urada varuha človekovih pravic, spodbujanje načel pravne države, dobrega upravljanja in spoštovanja človekovih pravic ter pomoč državljanom iz vse Evrope. Širitev Unije je bila osrednja tema vseh teh treh prednostnih nalog, moja vodilna filozofija pri njihovem obravnavanju pa je bila hkrati „odzivna“, tj. odgovarjanje na pritožbe, in „proaktivna“, torej delovanje v okviru pristojnosti varuha s številnimi pobudami za izboljšanje obstoječega sistema.

Izpolnitev danih obljub

Urad varuha človekovih pravic si mora prizadevati, da vsi državljani, ki se obrnejo nanj, pravočasno in na primeren način prejmejo pomoč ali nasvet. V ta namen smo si v letu 2004 zelo prizadevali, da bi razvili institucijo, ki bi služila državljanom 25 držav članic v 21 jezikih Pogodbe. Lahko rečemo, da smo bili 1. maja dejansko pripravljeni na izziv širitve.

In rezultati so tukaj! V letu 2004 je evropski varuh človekovih pravic pomagal pritožnikom v skoraj 70 % primerih; vsak primer je raziskal, ga posredoval pristojnemu organu ali pritožnikom svetoval, kam naj se obrnejo za pravočasno in učinkovito rešitev težav. Še več! Institucije so po poizvedbah varuha človekovih pravic poravnale račune in plačale obresti, objavile dokumente in posredovale pojasnila, popravile krivice in se opravičile za napake. Skratka, institucije in organi so pokazali pripravljenost za sodelovanje z varuhom človekovih pravic v korist državljanov.

Druga prednostna naloga, ki sem si jo zastavil, je vključevala krepitev odnosov z drugimi varuhi človekovih pravic po Evropi s ciljem spodbujanja načel pravne države, dobrega upravljanja in spoštovanja človekovih pravic. V ta namen sem opravil precej informativnih obiskov in do 1. maja obiskal vseh deset držav pristopnic, pred koncem leta pa še Romunijo, Nizozemsko, Portugalsko in Francijo. Obiski so se izkazali za pomembne, saj sem imel priložnost srečati se z državljani in morebitnimi pritožniki, jim pojasniti vlogo varuha človekovih pravic, izmenjati mnenja z javnimi uslužbenci, izpostaviti pomen izvensodnih sredstev in razpravljati s poklicnimi kolegi o tem, kako najbolje zaščititi in spodbujati pravice državljanov. Predstaviti vlogo varuha človekovih pravic in svetovati v zvezi s tamkajšnjo vzpostavitev institucije je bil tudi namen potovanja v Turčijo ter Srbijo in Črno Goro. Skupno sem v času informativnih in drugih obiskov nastopil na 30 predavanjih in predstavitev in se udeležil preko 150 srečanj z varuhi človekovih pravic, javnimi uslužbenci in drugimi sogovorniki.

Informativni obiski so bili tudi ključnega pomena pri izpolnjevanju moje tretje prednostne naloge. Javna predavanja, srečanja in intervjuji so ponudili številne priložnosti za obveščanje državljanov

o njihovih pravicah in tem, kako jih čim bolj uporabiti. Zelo smo si prizadevali, da bi čim bolj ciljno obveščali morebitne uporabnike dela varuha človekovih pravic, zato smo se z organizacijo seminarjev, srečanj in konferenc obračali na nevladne organizacije, gospodarske zbornice, pravne in upravne študijske oddelke v akademskem svetu ter druge interesne skupine. Naše publikacije v 25 jezikih so bile razdeljene v velikem obsegu, na voljo pa so tudi v elektronski obliki, da bi se tako povečala ozaveščenost glede varuha človekovih pravic po vsej Evropi.

Verjamem, da sklep Evropskega parlamenta o moji ponovni izvolitvi, ki ga je slednji sprejel 11. januarja letos, pomeni podporo mojim prizadevanjem. Močna podpora moji kandidaturi s strani praktično vseh političnih skupin se mi ravno tako zdi tehten dokaz priznanja, s katerim je Parlament podprl našo institucijo. Vsesplošna medstrankarska podpora je bistvena pri prehodu institucije v drugo desetletje njenega delovanja.

Prihodnja leta

Brez dvoma smo na pomembnem razpotju, kar zadeva razvoj Evrope državljanov. Ustava, za katero upam, da jo bodo sprejeli državljani in parlamenti vseh 25 držav članic, na številnih področjih predstavlja pomemben korak naprej. Kot opazovalec na Evropski konvenciji, ki je pripravila osnutek Ustave, sem se zavzemal, da bi bili interesi državljanov v središču razprave. Pravica do pritožbe varuhu človekovih pravic je v besedilu resnično poudarjena. Poleg tega sem prepričan, da je za državljane izjemnega pomena pravno zavezujoča Listina temeljnih pravic.

Za dosego možnosti, ki jih ponuja Listina, je potrebno proaktivno delovanje, da bi se državljani zavedli novih možnosti, ki so jim na razpolago, in bi javnim organom na vseh ravneh Unije istočasno pomagali pri vzpostavljanju pravic iz Listine kot merila za svoja dejanja. Zato varuh človekovih pravic verjame, da mora še okrepiti svoje dejavnosti v zvezi z boljšim poznavanjem vsebine Listine, zlasti sedaj, ko po vsej Uniji poteka vse živahnejša razprava o Ustavi. Z novim razumevanjem svoje vloge in nalog sem seveda že seznanil sogovornike v institucijah EU in državah članicah in nove elemente vključil v tri poglobitve izzive, s katerimi se kot varuh človekovih pravic nameravam spopasti v prihodnjih letih.

Prvi izziv: kako na vseh ravneh Unije zagotoviti spoštovanje pravic državljanov iz zakonodaje EU

Prvi pogoj je, da se državljani svojih pravic zavedajo. Kot evropski varuh človekovih pravic si bom še naprej prizadeval za boljše obveščanje državljanov in morebitnih pritožnikov v zvezi z njihovimi pravicami. Stalno naraščanje števila pritožb in zahtev po podatkih, ki jih prejme varuh človekovih pravic, kaže, da smo na pravi poti, seveda pa bo potrebnega še veliko dela.

Drugi enako pomembni pogoj je, da javne uprave dejansko upoštevajo pravice državljanov pri njihovem vsakdanjem delu na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Nenazadnje so za izvajanje zakonodaje EU odgovorne prav upravne službe držav članic. Če slednje ne uspejo v celoti upoštevati danih pravic, pomembno vlogo odigrajo nacionalni in regionalni varuhi človekovih pravic, pri čemer je njihova vloga vse večja, ker je Listina pravno zavezujoča. Vse to so razlogi, zakaj nameravam še dodatno poglobiti sodelovanje s kolegi v državah članicah in skupaj z njimi preučiti možnosti skupnih preiskav in uvedbe skupne telefonske številke za Unijo, odprte vsem, ki želijo navezati stik z mrežo varuhov človekovih pravic. Številka bi naprimer lahko predstavljala koristno sredstvo za državljane, ki uveljavljajo pravico do prostega gibanja in prebivanja v Uniji.

Drugi izziv: kako zagotoviti, da institucije EU svojo dejavnost prilagodijo najvišjim standardom upravljanja

Vedno večja pripravljenost institucij in organov EU za sodelovanje pri reševanju pritožb državljanov je stalen vir spodbude. Še toliko bolj, ker je način, s katerim se odzivajo na pritožbe, glavno merilo tega, v kolikšni meri dejansko upoštevajo potrebe državljanov. Bolj je institucija pripravljena reševati pritožbe ali sprejeti prijazne rešitve, ki jih predlaga varuh človekovih pravic, toliko bolj je za vse vpletene. Iz tega razloga nameravam še naprej skrbno analizirati vse prijazne rešitve, ki jih je vse od ustanovitve dosegel varuh človekovih pravic, in poiskati skupne značilnosti, ki bi lahko pomagale opredeliti vrste pritožb, pri katerih bi bilo mogoče doseči ugoden izid za vse vpletene strani.

Ta moja prizadevanja se vpisujejo v nadgradnjo vloge varuha človekovih pravic kot organa, ki lahko prispeva k boljši kakovosti storitev upravnih služb Unije. Institucije in organi EU se lahko iz pritožb naučijo, kako nuditi boljše storitve. Rezultat je, da imajo vsi, ki bi lahko na neki stopnji imeli stik z institucijo – in ne samo tisti, ki vložijo pritožbo – korist od dela varuha, hkrati pa bi institucije v prihodnosti prejemale manj pritožb. Izvesti nameravam tudi več preiskav na lastno pobudo, da bi prepoznal težave in spodbudil najboljšo prakso.

V letu 2004 je bilo kar nekaj primerov, v katerih bi se lahko institucija bolje odzvala na preiskave varuha. Tako sem svoje prvo posebno poročilo Parlamentu pripravil v primeru, ko Komisija ni posredovala prepričljivega pojasnila za razlike v razvrščanju delovnih mest predstavnikov urada za tisk v njenih delegacijah v tretjih državah in je zavrnila osnutek priporočila o ponovni preučitvi ustreznih pravil. Primer je sprožila pritožba o domnevni diskriminaciji na podlagi državljanstva. Upam, da bo Parlament pri pregledu varuhovega dela v letu 2004 upošteval nadvse pozitivno sodelovanje, ki so ga Komisija in druge institucije pokazale v veliki večini primerov, in jih spodbudil k nadaljnjemu sodelovanju v vseh primerih. Tovrstno sodelovanje bo nedvomno prispevalo k višjim standardom upravljanja.

Tretji izziv: kako zagotoviti učinkovito in uspešno pomoč, ki jo institucija varuha človekovih pravic lahko nudi državljanom

Evropski varuh človekovih pravic je varuh dobrega upravljanja. Ključno sredstvo, ki ga ima pri tem na razpolago, je Evropski kodeks dobrega ravnanja javnih uslužbencev. Evropski varuh uporablja Kodeks za ugotavljanje, ali obstajajo nepravilnosti, kot je k temu pozval Evropski parlament, ko je leta 2001 besedilo odobril.

Ne glede na pozitiven vpliv Kodeksa pa sem še naprej prepričan, da bi zaradi številnih prednosti, ki jih lahko prinese, resnično potrebovali zakon o dobrem upravljanju, ki bi veljal za vse institucije in organe EU. Tovrstni zakon bi tako za državljane kot uradnike pomenil uveljavitev načel, določenih v Kodeksu. Pomagal bi odpraviti sedanjo zmedo, saj se skoraj vsaka institucija oziroma organ ravna po lastnem kodeksu. Končno in najbolj pomembno pa je, da bi zakon prispeval k uveljavitvi temeljne pravice državljanov do dobrega upravljanja, zapisane v členu 41 Listine (člen II-101 Ustave). Zato si bom še naprej prizadeval spodbuditi Evropsko komisijo, da čim hitreje predlaga zakon, ki bi podpiral dobro upravljanje institucij in organov Unije.

Sklep

Naj povzamem svoje videnje naslednjih petih let delovanja institucije Evropskega varuha človekovih pravic. Moj cilj je državljanom EU prikazati, s katerimi pravicami razpolagajo in na kakšen način jih lahko polno uveljavijo. Zavedam se, da bom zastavljeni cilj dosegel le s tesnim sodelovanjem z vsemi institucijami EU, zlasti Evropskim parlamentom, ter z nacionalnimi in regionalnimi varuhi človekovih pravic v državah članicah. Pri tem seveda ne smem pozabiti na odlične, odločne in zanesljive sodelavce v mojem uradu. Zavedam se odgovornosti nedavne široko izražene podpore Evropskega parlamenta mojemu delu, a vse to mi daje še dodatno energijo za uresničevanje zastavljenih ciljev v trenutku, ko institucija prehaja v drugo desetletje obstoja in vestnega, dinamičnega, učinkovitega, in kar je najpomembnejše, pravičnega in nepristranskega delovanja v korist državljanom EU.

P. Nikiforos DIAMANDOUROS

POVZETEK

Deseto letno poročilo evropskega varuha človekovih pravic Evropskemu parlamentu prinaša opis dejavnosti varuha človekovih pravic v letu 2004. Gre za drugo letno poročilo P. Nikiforosa DIAMANDOUROSA, ki je delo evropskega varuha človekovih pravic začel opravljati 1. aprila 2003.

SESTAVA POROČILA

Poročilo je sestavljeno iz šestih poglavij in štirih prilog. Začne se z uvodom, v katerem varuh človekovih pravic povzame osrednje letne dejavnosti in dosežke ter predstavi prednostne naloge. Povzetek predstavlja poglavje 1.

Poglavje 2 opisuje postopke varuha človekovih pravic za obravnavanje pritožb in izvajanje preiskav. Opisuje pomembnejše spremembe in vsebuje pregled pritožb, ki so bile obravnavane med letom, vključno s tematsko analizo rezultatov v primerih, ki so se zaključili s preiskavo. Analiza obsega najpomembnejše ugotovitve in dejstva iz sklepov varuha v letu 2004.

V poglavju 3 so zbrani povzetki sklepov, ki ponazarjajo razpon področij in institucij, vpletenih v pritožbe in preiskave na lastno pobudo. Poglavje prinaša povzetke vseh sklepov, omenjenih v tematski analizi iz poglavja 2. Povzetki sklepov o pritožbah so najprej razvrščeni glede na zaključek oziroma rezultat, potem pa še glede na institucijo ali organ. Poglavje se zaključi s povzetki sklepov preiskav na lastno pobudo.

Poglavje 4 obravnava odnose z drugimi institucijami in organi Evropske unije. Začne se z opisom pomena konstruktivnih delovnih odnosov varuha človekovih pravic z institucijami in organi, nadaljuje pa s pregledom srečanj in prireditvev, ki so potekali v letu 2004.

Poglavje 5 povzema odnose varuha človekovih pravic z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi varuhi človekovih pravic v Evropi in zunaj nje. Natančno so opisane dejavnosti evropske mreže varuhov človekovih pravic, poleg tega pa je opisana tudi udeležba varuha na seminarjih, konferencah in srečanjih.

Poglavje 6 ponuja pregled dejavnosti s področja obveščanja javnosti. Razdeljeno je na šest delov, ki vključujejo najpomembnejše letne dogodke, informativne obiske varuha, konference in srečanja, na katerih je sodeloval varuh oziroma njegovi zaposleni, odnose z mediji, objave in spletne komunikacije.

Priloga A vsebuje statistične podatke o delu evropskega varuha človekovih pravic v letu 2004. Prilogi B in C navajata podrobnosti v zvezi s proračunom in zaposlenimi v uradu varuha. Priloga D navaja sklepe iz poglavja 3 glede na številko primera, vsebino in vrsto domnevne nepravilnosti.

POVZETEK

Poslanstvo evropskega varuha človekovih pravic

Urad evropskega varuha človekovih pravic je bil ustanovljen z Maastrichtsko pogodbo v okviru pravic iz državljanstva Evropske unije. Varuh preučuje pritožbe o nepravilnostih v delu institucij in organov Skupnosti z izjemo Sodišča Evropskih skupnosti in prvostopenjskega sodišča, ki opravljata svojo pravosodno funkcijo. V soglasju z Evropskim parlamentom je „nepravilnosti“ opredelil na način, ki vključuje spoštovanje človekovih pravic, pravne države in načel dobrega upravljanja.

Poleg tega, da se odziva na pritožbe posameznikov, družb in združenj, deluje tudi proaktivno, to pomeni, da sproža preiskave na lastno pobudo in ugotovitve posreduje državljanom ter jih obvešča o njihovih pravicah in tem, kako jih uveljaviti.

Pravica do pritožbe varuhu človekovih pravic je vključena v Pogodbo o Ustavi za Evropo, ki je trenutno v postopku ratifikacije s strani držav članic EU.

Pritožbe in preiskave v letu 2004

Skupno število pritožb, prejetih v letu 2004, znaša 3726. To v primerjavi z letom 2003 predstavlja povečanje za 53 %. Od tega skupnega povečanja za 53 % je 51 % pritožb iz 10 novih držav članic, ki so se Uniji pridružile 1. maja 2004. Ostalih 49 % predstavlja povečano število pritožb, poslanih iz 15 starih držav članic in od drugod po svetu, kar odraža večjo ozaveščenost v zvezi z evropskim varuhom človekovih pravic v EU in zunaj nje. Prvič do sedaj je bilo več kot pol pritožb poslanih v elektronski obliki, po elektronski pošti ali prek obrazca s spletne strani varuha človekovih pravic. V 3536 primerih so pritožbe poslali neposredno posamezni državljani, medtem ko so 190 pritožb poslala združenja ali družbe.

Evropski varuh človekovih pravic je lahko pritožnikom pomagal v skoraj 70 % primerov, s tem ko je primer raziskal, ga posredoval pristojnemu organu ali svetoval, kam se lahko obrnejo za pravočasno in učinkovito rešitev težave. Med letom je bilo sproženih 351 novih preiskav, vključno z osmimi, izvedenimi na varuhovo lastno pobudo.

Večina pritožb, 375 primerov, v zvezi s katerimi je bila izvedla preiskava, je bila zoper Evropsko komisijo, kar pomeni 69 % vseh preiskav. Glede na dejstvo, da je Komisija osrednja institucija Skupnosti, ki sprejema odločitve in neposredno vpliva na državljane, je normalno, da je glavni predmet pritožb državljanov. 58 pritožb je bilo zoper Urad za izbor osebja Evropskih skupnosti (EPSO), 48 zoper Evropski parlament in 22 zoper Svet Evropske unije.

V glavnem so se domnevne nepravilnosti nanašale na pomanjkanje preglednosti, vključno z zavračanjem posredovanja podatkov (127 primerov), diskriminacijo (106 primerov), nepotrebne zamude (67 primerov), proceduralne napake (52 primerov), nepravilnost ali zloraba pooblastil (38 primerov), neizpolnjevanje obveznosti, tj. neuspešnost Komisije pri izvajanju vloge „varuha Pogodbe“ v odnosu do držav članic (37 primerov), malomarnost (33 primerov) in pravne napake (26 primerov).

V letu 2004 se je tudi izjemno povečalo število zahtev varuhu človekovih pravic po podatkih. Po elektronski pošti je prispelo 3200 posameznih zahtev v primerjavi s približno 2000 zahtevami, prispelimi v letih 2003 in 2002.

Rezultati preiskav varuha človekovih pravic

Leta 2004 je varuh človekovih pravic zaključil 251 preiskav. Od tega je bilo 247 preiskav o pritožbah, štiri pa so bile preiskave na lastno pobudo. Rezultati preiskave so naslednji:

Brez nepravilnosti

V 113 primerih preiskava varuha človekovih pravic ni razkrila nepravilnosti. To ni nujno negativen izid za pritožnika, ki vsaj prejme temeljito razlago institucije ali organa o svojem dejanju oziroma opravičilo. Na primer:

- Evropska komisija je ravnala hitro in konstruktivno, da je popravila napako, zaradi katere je zavrnila predhodni predlog nemškega svetovalca, ki je zamudil rok za predložitev. Predhodni predlog je bil izbran in po intervenciji varuha človekovih pravic je bilo pritožniku dodeljeno enako število dni za pripravo polnega predloga kot ostalim ponudnikom. (221/2004/GG)
- Kot odgovor na izjave grške zavarovalniške družbe, da ni uspela zagotoviti pravilnega prenosa določenih direktiv v grško nacionalno zakonodajo, je Komisija ponudila koristno razlago ustreznega pravnega okvira. Direktor družbe je pisal varuhu človekovih pravic in se mu zahvalil za njegovo preiskavo, ki je izpostavila možnosti nadaljnjega ukrepanja o bistvenih zadevah. (841/2003/(FA)OV)

Tudi če varuh človekovih pravic ne ugotovi nepravilnosti, lahko poišče način, kako v prihodnosti izboljšati upravljanje institucij ali organov. V takih primerih lahko oblikuje dodatno pripombo, kot je to storil v naslednjih primerih:

- Varuh človekovih pravic je potrdil, da je Komisija na podlagi izjem, ki so opredeljene v veljavnih pravilih o dostopu do dokumentov, pravilno ravnala, ko je zavrnila dostop do nekaterih dokumentov v zvezi s pogajanjem Svetovne trgovinske organizacije (STO). Dokumente je zahtevala okoljska organizacija „Prijatelji Zemlje“. Kljub temu je zaradi pričakovanih velikega števila državljanov o večji odprtosti tega pomembnega političnega področja, Komisijo spodbudil, naj pretehta dodatne načine doseganja večje preglednosti teh pogajanj in lažjega dostopa javnosti do stališč vseh strani. (1286/2003/JMA)
- Na podlagi pritožbe varuhu človekovih pravic je Evropski parlament španskemu državljanu razložil, zakaj je bila zavrnjena njegova vloga za pripravništvo. Da bi spodbudil višje upravne standarde, je varuh človekovih pravic pripomnil, da bi Parlament lahko zagotovil natančnejše podatke o kriterijih za vloge za pripravništvo. Prav tako je predlagal, da bi Parlament pregledal in dopolnil pravila in omogočil, da bi bil seznam imen oseb, ki sprejmejo ponudbo za pripravništvo, javni dokument. (821/2003/JMA)
- Ustanovitelju nemške organizacije za zaščito živali ni bil dovoljen dostop do delov poročila misije, ki ga je sestavil Urad za prehrano in veterino Evropske komisije. Varuh človekovih pravic se je sicer strinjal z odločitvijo Komisije, da dostop zavrne, vseeno pa je pripomnil, da bi bilo v mejah možnega koristno podatke, ki niso zaupne narave, beležiti ločeno od zaupnih. Menil je, da bi bil to način, kako omogočiti delni dostop. Komisija je kasneje potrdila, da je s pravili o dostopu do dokumentov zaupne dokumente jasneje ločila od tistih, ki ne vsebujejo zaupnih podatkov. (1304/2003/PB)

Primeri, rešeni s strani institucij, in sporazumne rešitve

Kjer je mogoče, si varuh človekovih pravic prizadeva doseči ugoden rezultat tako za pritožnika kot institucijo, zoper katero je vložena pritožba. Pri doseganju zadovoljivih rezultatov, ki pripomorejo na eni strani k krepitvi odnosov med institucijami in državljani, na drugi pa k izogibanju dragim in dolgotrajnim sodnim postopkom je seveda bistvenega pomena sodelovanje institucij in organov Skupnosti.

Leta 2004 so na podlagi pritožbe varuhu človekovih pravic institucije ali organi sami rešili 65 primerov. Naj navedemo nekaj primerov:

- Komisija je malemu nemškemu podjetju poravnala račune v višini 17.437 EUR, potem ko se je slednje na varuha obrnilo, ker plačila ni prejelo navkljub sedmim opominom. Komisija je razložila, da je do zamude prišlo zaradi tehničnih sprememb v proračunskih postopkih in zagotovila, da ustanovitev enote za finančni nadzor pomeni, da bodo zadeve odslej bolj pregledane. Varuh človekovih pravic je vztrajal, da imajo lahko zamude pri plačilih še posebej hude posledice za mala in srednje velika podjetja, zato je Komisija privolila tudi v izplačilo obresti. (435/2004/GG)
- Kmalu zatem, ko je varuh človekovih pravic začel preiskavo, je Parlament v postopek zaposlovanja za delovno mesto s področja splošne varnosti vključil italijanskega policista. Kandidat je predhodno dvakrat navezal stike s Parlamentom, da bi izrazil nestrinjanje z odločitvijo te ustanove o zavrnitvi njegove vloge, saj naj bi skoraj petletne delovne izkušnje ustrezale postavljenim pogojem. Varuhu se je pritožil, ker mu Parlament ni posredoval nikakršnega odgovora. (1600/2003/ADB)

Ko varuh človekovih pravic ugotovi nepravilnost, vedno najprej poskuša doseči sporazumno rešitev. V nekaterih primerih to pomeni odškodnino, ki jo je institucija ali organ pripravljena ponuditi pritožniku. V tem primeru gre za dejanja *ex gratia*: to pomeni brez dopustitve pravne odgovornosti in brez oblikovanja precedensa.

Leta 2004 je bilo predlaganih 12 sporazumnih rešitev. Pet primerov je bilo zaključenih po tem, ko je bila dosežena sporazumna rešitev (vključno z dvema primeroma, ko je bil predlog vложен že leta 2003). Ob koncu leta 2004 je bilo 11 predlogov še v postopku preučitve. Leta 2004 so sporazumno rešitev dosegli v naslednjih primerih:

- Komisija je pritožniku omogočila vpogled v rezultate, ki jih je dosegel pri cestnem preizkusu. Pritožnik je oddal prošnjo za delovno mesto pomožnega voznika pri Komisiji. Potem, ko je prejel obvestilo o neuspešni oceni na preizkusu, si je zaman prizadeval, da bi dobil vpogled v doseženo oceno. Varuh človekovih pravic je ugotovil, da Komisija ni predložila razlogov, zakaj pritožniku ni dovoljen dostop do rezultatov. (1320/2003/ELB)
- Komisija je evropski skupini za raziskave in kampanje Corporate Observatory Europe, posredovala seznam dokumentov o pogajanjih v zvezi z naložbami Svetovne trgovinske organizacije (STO). Pritožnik, čigar zahteva po dokumentih je bila precej splošna, je bil obveščen, naj predloži bolj natančno zahtevo. (415/2003/TN)

Kritične pripombe, osnutki priporočil in posebna poročila

Če sporazumna rešitev ni mogoča, lahko varuh človekovih pravic zaključi primer s kritično pripombo ali sestavi osnutek priporočila.

Kritično pripombo običajno sestavi, če je prepozno, da bi institucije primer nepravilnosti odpravile, če nepravilnost nima splošnih posledic ali se zdi, da nadaljnji ukrepi varuha niso več potrebni. Kritična pripomba pritožniku potrjuje, da je bila pritožba upravičena, institucijam ali organom pa pokaže, kje so ravnali napačno, kar jim nadalje pomaga ugotoviti, kako bi se podobnim nepravilnostim lahko izognili. Leta 2004 je varuh sestavil 36 kritičnih pripomb. Na primer:

- Varuh človekovih pravic je kritiziral Parlament, ker ni sprejel ustreznih ukrepov za dejansko izvajanje pravil o kajenju v svojih prostorih. Varuh je posredoval po prejemu pritožbe danskega uradnika, zaposlenega v Parlamentu. Poudaril je, da se mora Parlament vprašanju še posebej posvetiti zaradi možnih negativnih posledic za zdravje, ki jih lahko sproža izpostavljenost dimu, saj so s tem lahko povezana tudi vprašanja pravne odgovornosti. (260/2003/OV)
- Varuh človekovih pravic je grajal Komisijo v zvezi z zaposlovanjem švedskih državljanov. Komisija ni želela ponovno preučiti razporeditev pritožnika na delovno mesto, kar je varuh človekovih pravic ocenil kot nepošteno. Dejstvo, da Komisija ni pojasnila domnevnega notranjega nesporazuma o razpoložljivosti delovnega mesta, je pomenilo kršitev obveznosti iz zakonodaje EU, je še dodal. (1435/2002/GG)
- Varuh človekovih pravic je kritiziral Urad za izbor osebja Evropskih skupnosti (EPSO), ker ni ustrezno upravičil odločitve o tem, da bo korespondenca s kandidati na javnih natečajih samo v angleščini, francoščini in nemščini. Pritožnik je trdil, da odločitev pomeni kršitev načela predpisane enakopravnosti uradnih in delovnih jezikov. Ker je bila pritožba „*actio popularis*“, je varuh človekovih pravic menil, da sporazumna rešitev ni primerna. (2216/2003/MHZ)

Za institucije in organe je pomembno, da spremljajo kritične pripombe varuha človekovih pravic in ukrepajo pri reševanju spornih vprašanj ter se na ta način izognejo nepravilnostim v prihodnje. Leta 2004 je tako Komisija obvestila varuha o nadaljnjih ukrepih v zvezi z 11 kritičnimi pripombami, med drugim:

- Komisija se je opravičila in obravnavala primer po tem, ko jo je varuh opozoril, da ni ustrezno pojasnila, zakaj skoraj dve leti ni ukrepala. Varuh je to storil po prejemu dveh pritožb o državni pomoči, ki jo je podelila portugalska vlada, katerih pa Komisija po mnenju pritožnika ni obravnavala pravilno. (2185/2002/IP)
- Komisija je izrazila obžalovanje, ker pritožniku ni posredovala ustreznega in jasnega pisnega odgovora in potrdila, da je naknadno dopolnila načela dobrega upravljanja. Varuh človekovih pravic je Komisijo kritiziral, ker je zavrnila povračilo stroškov, ocenjenih na 170.000 EUR, za tajniške storitve, ki jih opravil nizozemski zavod. (1986/2002/OV)

V primerih, ko so nepravilnosti še posebej resne oziroma imajo splošne posledice, ali če je še vedno mogoče, da institucije nepravilnosti odpravijo, varuh človekovih pravic sestavi osnutek priporočila. Zadevna institucija ali organ mora varuhu človekovih pravic v roku treh mesecev posredovati podrobno mnenje.

Leta 2004 je bilo sestavljenih 17 osnutkov priporočil, s sklepom pa je bilo zaključenih še pet osnutkov priporočil iz leta 2003. Sedem primerov je bilo zaključenih med letom, ko je institucija sprejela osnutek priporočila. En primer je privedel do posebnega poročila Evropskemu parlamentu. Pet primerov je bilo zaključenih iz drugih razlogov. Konec leta 2004 se je še vedno preučevalo 9 osnutkov priporočil. Naslednji primeri spadajo med osnutke priporočil, sprejete leta 2004:

- Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) je predložil podrobno obrazložitev v odgovor na zahtevo varuha človekovih pravic o ponovni oceni preiskave v t.i. primeru „Blue Dragon“. Preiskava varuha je namreč razkrila številne točke, ki so upravičevale dvome v ustreznost preiskave Evropskega urada za boj proti goljufijam navedb direktorjev družbe Blue Dragon. Glede na podatke, ki jih je predložil OLAF o trenutnih preiskavah Komisije, je varuh človekovih pravic ocenil kot razumno, da OLAF svoje preiskave ne odpre ponovno. (1769/2002/(IJH)ELB)
- Komisija je malemu podjetju iz Združenega kraljestva *ex gratia* izplačala nadomestilo v višini 21.000 EUR, potem, ko je varuh človekovih pravic ugotovil, da Komisija podjetju ni dala dovolj časa za pripravo predloga v okviru pogodbe o izvajanju raziskav in razvoja, zaradi česar je predlog obveljal za neustreznega, ker naj bi vseboval napake. Komisija je poudarila, da si je prizadevala, da ne bi škodovala malim in srednje velikim podjetjem in priznala, da je bilo zaradi izjemnih okoliščin pritožnikom dejansko težko pravilno izvesti naročilo. (1878/2002/GG)
- OLAF je pritožnici posredoval tri dokumente in ji razložil, da ostali dokumenti, za katere je zaprosila, ne obstajajo. Posredoval je varuh človekovih pravic. Pritožnica, uradnica, ki je delala za Inštitut za transuranske elemente v Karlsruheu, je za dokumente zaprosila v okviru preiskave njenih navedb o hudih nepravilnostih pri delu tega inštituta. (220/2004/GG)

Če institucija ali organ Skupnosti na osnutek priporočila ne ponudi zadovoljivega odgovora, lahko varuh človekovih pravic pošlje posebno poročilo Evropskemu parlamentu. To predstavlja zadnje orožje varuha človekovih pravic in dejansko zadnji možni ukrep v času obravnave primera, ker sta sprejetje resolucije in izvajanje pooblastil Parlamenta stvar politične sodbe slednjega. Leta 2004 je bilo pripravljeno eno posebno poročilo:

- Varuh človekovih pravic je Parlamentu predložil posebno poročilo, ker Komisiji ni uspelo zagotoviti ustreznega in prepričljivega pojasnila za razlike v klasifikaciji delovnih mest predstavnikov urada za tisk v delegacijah Komisije v tretjih državah in ker je ta ustanova zavrnila osnutek priporočila o ponovni preučitvi pravil o klasifikaciji teh delovnih mest. Pakistanski državljani, ki je delal kot predstavnik urada za informiranje in tisk pri delegaciji Evropske komisije v Islamabadu, je trdil, da je bil zaradi svoje narodnosti diskriminiran in zato razvrščen v nižjo skupino. (OI/2/2003/GG)

Preiskave na lastno pobudo

Varuh človekovih pravic se k možnosti sprožitve preiskave na lastno pobudo načeloma zateče v dveh glavnih primerih. Prvič za preiskavo možnega primera nepravilnosti, če je pritožbo vložila nepooblaščen oseba (tj. pritožnik, ki ni državljani ali prebivalec Unije ali pravna oseba z registriranim sedežem v državi članici). Leta 2004 je bilo sproženih osem tovrstnih preiskav na lastno pobudo, vključno s šestimi preiskavami na podlagi pritožb, ki so jih pred 1. majem vložili državljani držav, ki so se tega dne priključile Uniji. Štiri od teh preiskav so se zaključile med letom. Drugič se varuh človekovih pravic k lastni pobudi zateče za reševanje sistemskih težav v institucijah. V letu 2004 sta bili pozitivno zaključeni dve takšni preiskavi na lastno pobudo, in sicer:

- Komisija je sprejela ukrep za izboljšanje upravljanja evropskih šol in si prizadevala za določitev in reševanje najbolj resnih operativnih slabosti. Varuh človekovih pravic je pozdravil odgovor Komisije na preiskavo v zvezi z dobrim upravljanjem v šolah, še zlasti njeno dolžnost glede sodelovanja s starši. Komisijo je spodbudil v njenih prizadevanjih za to, da šole priznajo, da je del njihovega osrednjega poslanstva usposobiti starše in si pridobiti njihovo zaupanje. Varuh človekovih pravic je preiskavo odprl po vrsti pritožb, iz katerih je bilo čutiti frustracije in zmanjševanje moči staršev, katerih otroci obiskujejo eno izmed evropskih šol. (OI/5/2003/IJH)

- Komisija se je po preiskavi na lastno pobudo strinjala, da uvede notranji pritožbeni postopek za nacionalne strokovnjake, začasno dodeljene na nova delovna mesta. Po tem, ko je varuh človekovih pravic poudaril, da Komisija ni dala točnega časovnega razporeda za postopek, je Komisija sporočila, da bi pritožbeni postopek lahko bil sprejet do marca 2005. Dodeljeni nacionalni strokovnjaki so nacionalni ali mednarodni državni uradniki ali osebe, zaposlene v zasebnem sektorju, ki začasno delajo za evropske institucije. Varuh človekovih pravic je odprl preiskavo potem, ko je bil opozorjen, da ti strokovnjaki nimajo možnosti sprožitve notranjega pritožbenega postopka. (OI/1/2003/ELB)

Dodatna analiza

V sklepnem razdelku poglavja 2 letnega poročila so ti in ostali primeri še dodatno preučeni z vidika naslednjih tematskih vprašanj: dostop do dokumentov in varstvo podatkov, Komisija kot „varuh Pogodbe“, pogodbe in dotacije ter kadrovska vprašanja. Ker skoraj 70 % preiskav varuha človekovih pravic zadeva Komisijo, se razdelek zaključuje z oceno odnosov med Komisijo in varuhom človekovih pravic ter pritožniki, kot se odraža v sklepih iz leta 2004 in odgovorih Komisije iz tega leta na dodatne in kritične pripombe. Varuh človekovih pravic Parlament opozarja na številne primere, v katerih bi Komisija lahko odgovorila bolj pozitivno, in poudarja potrebo po tem, da bi Parlament sprožil pobude, ki bi Komisijo spodbudile k dobremu sodelovanju, značilnem za veliko večino primerov v letu 2004, v vseh prihodnjih primerih.

Poglavje 3 poročila vsebuje povzetke 59 od skupno 251 sklepov, s katerimi so bili zaključeni primeri iz leta 2004. Povzetki odražajo različna področja in institucije, ki so bili zajeti v preiskave varuha človekovih pravic, ter vrste ugotovitev. Izbrani primeri so navedeni zato, ker vsebujejo nove pravne ugotovitve, novosti glede pristojnosti in postopkov varuha človekovih pravic oziroma se nanašajo na ugotovitve splošnega pomena ali interesa.

Vse odločitve, ki jih varuh sprejme po končani preiskavi, z izjemo nekaterih zaupnih primerov, pri katerih je objava nemogoča zaradi anonimnosti, so objavljene na spletni strani varuha človekovih pravic (<http://www.euro-ombudsman.eu.int>) v angleščini in jeziku pritožnika.

Odnosi z institucijami in organi Evropske unije

Konstruktivni delovni odnosi z institucijami in organi Evropske unije so za varuha človekovih pravic bistvenega pomena, saj je to sredstvo za doseganje pozitivnih rezultatov za državljane. Sodelovanje poteka v obliki rednih srečanj in skupnih dogodkov, ki prispevajo k večjemu razumevanju dela enih in drugih in obema stranema omogočajo, da raziščejo, kako najbolje zaščititi in spodbuditi pravice državljanov, hkrati pa določijo področja nadaljnjega sodelovanja.

Varuh človekovih pravic se je leta 2004 s predstavniki in uradniki institucij ter organov srečal več kot tridesetkrat. Med drugim so bile pripravljene predstavitve dela varuha človekovih pravic, na katerih je spregovoril o osnovnih načinih, kako najbolje odgovoriti na pritožbe in kako izboljšati postopke. Gre za še en primer proaktivne razsežnosti delovanja varuha človekovih pravic in širše gledano ustreza dvojni vlogi institucije ombudsmana, ki je hkrati mehanizem zunanega nadzora in vir pomoči pri večanju kakovosti upravljanja. Obravnavane so bile pobude, kako okrepiti medinstitucionalno sodelovanje in zagotoviti, da vsak, ki ima tehten razlog za pritožbo varuhu človekovih pravic, dobi informacije o tem, kako to storiti. Na srečanjih je potekala še razprava o prednostnih nalogah varuha človekovih pravic in sredstvih, potrebnih za njihovo doseg, pri čemer je bila posebna pozornost namenjena proračunu institucije.

Evropski varuh vsako leto poroča Evropskemu parlamentu, redno pa o svojih aktivnostih obvešča tudi poslance, katerim skozi vse leto pošilja publikacije o svojem delu. Leta 2004 so poslanci Evropskega parlamenta prejeli osem tovrstnih publikacij. Varuh človekovih pravic uspešno sodeluje z Odborom za peticije Evropskega parlamenta, s katerim si po potrebi vzajemno izmenjuje primere, kar dopolnjuje učinkovito delovanje v prid evropskim državljanom. Varuh človekovih pravic pritožnikom, ki si prizadevajo za spremembe evropske zakonodaje ali politike, svetuje, kako naj peticijo naslovijo na Parlament. De Rossovo poročilo o *Letnem poročilu 2003* varuha človekovih pravic je vključevalo predlog Odboru o tem, da bi postal polnopravni član evropske mreže varuhov človekovih pravic. Varuh človekovih pravic je predlog pozdravil in se dogovoril za njegovo hitro izvajanje.

Odnosi z varuhi človekovih pravic in podobnimi organi

Tesno sodelovanje s kolegi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni je ključna naloga evropskega varuha človekovih pravic, saj predstavlja zagotovilo za takojšnjo in učinkovito obravnavo pritožb državljanov. Za sledenje pomembnim spremembam na področju delovanja varuhov človekovih pravic je prav tako odločilnega pomena izmenjava informacij o zakonodaji EU in najboljši praksi.

Mreža

Evropska mreža varuhov človekovih pravic, ki se je razvila v močno orodje za sodelovanje, je za evropskega varuha človekovih pravic bistvenega pomena. Mreža zdaj vključuje skoraj 90 podružnic v 29 državah ter pokriva nacionalne in regionalne ravni v Uniji ter nacionalno raven v državah prosilkah za članstvo v EU, na Norveškem in Islandiji. Vzpostavljen je učinkovit mehanizem za sodelovanje pri obravnavi primerov. To je še posebej pomembno glede na to, da se veliko pritožnikov obrne na evropskega varuha človekovih pravic, čeprav imajo težave z nacionalno, regionalno ali lokalno upravo. V številnih primerih lahko za učinkovita pravna sredstva poskrbi varuh človekovih pravic v zadevni državi. Če je mogoče, evropski varuh primer prenese neposredno na nacionalnega ali regionalnega ombudsmana, sicer pa pritožniku primerno svetuje. Leta 2004 je varuh človekovih pravic v 906 primerih pritožnikom svetoval, naj se obrnejo na nacionalnega ali regionalnega ombudsmana, 54 pritožb pa je neposredno prenesel zadevnemu varuhu človekovih pravic. Varuhi človekovih pravic v mreži prav tako lahko pomagajo pri obveščanju državljanov o pravicah, ki jih imajo na temelju zakonodaje EU, kot tudi o tem, kako jih uveljaviti oziroma braniti.

Varuh človekovih pravic nacionalnim in regionalnim ombudsmanom pomaga pri njihovih preiskavah tako, da odgovarja na vprašanja o predpisih EU ali vprašanja posreduje ustrezni instituciji ali organu EU. Leta 2004 je tako prejel vprašanja regionalnega varuha človekovih pravic italijanske pokrajine Veneto, irskega varuha človekovih pravic in varuha človekovih pravic s Cipra.

Mreža je zelo aktivna pri izmenjavi izkušenj in najboljše prakse. Organizirani so seminarji in sestanki, objavljajo se redna glasila, obstaja elektronski forum za razpravo, vsakodnevno pa so objavljene elektronske novice. Leta 2004 so stekle resne priprave na peti seminar nacionalnih varuhov človekovih pravic držav članic EU in držav kandidat. V tem okviru sta se trikrat srečala evropski varuh človekovih pravic in njegov nizozemski kolega Roel FERNHOUT, da bi pripravila vse potrebno za uspešen potek seminarja, ki bo septembra 2005 v Haagu. *Glasilo evropskih varuhov človekovih pravic* še naprej predstavlja koristen način izmenjave informacij o predpisih EU in najboljši praksi v letu 2004. Številki, objavljeni aprila in oktobra, obravnavata teme, kot so nova Ustava za Evropo in njen vpliv na vlogo varuhov človekovih pravic, težave, s katerimi se srečujejo tisti, ki želijo uveljaviti svojo pravico do prostega gibanja, in ovire, s katerimi se soočajo invalidi. V letu 2004 je resnično zaživel tudi elektronski forum varuha človekovih pravic, kar je uradom omogočilo izmenjavo informacij v obliki vprašanj in odgovorov. Sproženih je bilo več pomembnih, v osnovi zelo raznolikih razprav, od vprašanj o televizijskih nastopih varuhov človekovih pravic do njihove pravice do obiskov v zaporih, pri čemer je v razpravi sodelovala večina nacionalnih uradov. Elektronske novice z naslovom *Dnevne novice varuha človekovih pravic* so objavljene vsak delovni dan, vključujejo pa članke, sporočila za javnost in obvestila uradov iz vseh držav, vključenih v mrežo.

Sodelovanje v mreži se je leta 2004 še povečalo, k čemur so prispevali informativnih obiskov varuha človekovih pravic v državah članicah in državah kandidatkah. V tej zvezi velja izpostaviti neprecenljivo pomoč drugih varuhov človekovih pravic širom Evrope, saj so bili obiski sistematična priložnost za ombudsmane, da skupaj poiščejo nove načine delovanja v korist državljanov. Od nastopa svoje funkcije aprila 2003 do konca leta 2004 je evropski varuh obiskal vseh 25 držav članic.

Srečanja

Varuh človekovih pravic pa s svojimi kolegi mi sodeloval zgolj v okviru evropske mreže varuhov človekovih pravic. Kot aktivni član številnih organizacij ombudsmanov je sodeloval na konferencah in seminarjih znotraj in zunaj meja Evrope, pri čemer naj izpostavimo osmo svetovno konferenco Mednarodnega združenja ombudmanov v mestu Quebec v Kanadi. Z veseljem se je udeleževal prireditve, ki so jih organizirali nacionalni varuhi človekovih pravic oziroma je drugače poskrbel

za zastopanost urada na tovrstnih prireditvah. V okviru svojega dela s področja spodbujanja načel pravne države, spoštovanja človekovih pravic in dobrega upravljanja, se je varuh človekovih pravic leta 2004 udeležil številnih dogodkov, tudi v Turčiji ter Srbiji in Črni gori, katerih cilj je bila ustanovitev novih institucij varuha človekovih pravic. Tudi v zvezi s tem si je evropski varuh prizadeval, da so bili *Glasilo evropskih ombudsmenov*, forum za razprave in dnevne novicene razpolago širšemu članstvu evropske sekcije Mednarodnega združenja varuhov človekovih pravic.

Obveščanje javnosti

Temelj prizadevanj varuha človekovih pravic, ki konstruktivno sodeluje z institucijami in organi EU ter drugimi varuhi človekovih pravic, je v največji možni meri delovati v dobro državljanom. Ključ za doseg tega cilja je povečanje ozaveščenosti državljanov o njihovih pravicah in še zlasti o njihovi pravici do pritožbe varuhu človekovih pravic. Med letom je bilo v zvezi s tem narejenega veliko.

Varuh človekovih pravic je leta 2004 povečal število informativnih obiskov držav članic, držav pristopnic in držav prosilk. Med vsakim takšnim obiskom se je srečal z državljani, možnimi pritožniki, predstavniki upravnih služb, člani pravosodnih organov in višjimi političnimi predstavniki. Obiski so se izkazali za odlično sredstvo večanja ozaveščenosti državljanov o svojih pravicah. Poleg tega so pripomogli k boljšemu razumevanju dela ombudsmana s strani ključnih članov pravosodne, zakonodajne in izvršilne veje oblasti na nacionalnih in regionalnih ravneh, obogatili pa so tudi dragoceno sodelovanje varuha človekovih pravic z njegovimi kolegi v državah članicah in državah prosilkah. K uspehu obiskov je odločilno prispevala pomoč uradov varuha človekovih pravic v zadevnih državah, pisarn Evropskega parlamenta in predstavništev oziroma delegacij Evropske komisije.

Poleg prireditev, pripravljenih med informativnimi obiski, so varuh človekovih pravic in njegovo osebje v tem letu govorili na več kot 70 konferencah, sejah in srečanjih s skupinami iz vse Evrope in razpravljali o vprašanjih, kot so prizadevanja EU za komunikacijo z državljani, Ustava za Evropo in pravice invalidov. Tovrstna srečanja so pripomogla k dvigu ozaveščenosti o delu varuha človekovih pravic tako med možnimi pritožniki kot med zainteresiranimi državljani.

Leta 2004 se je povečal obseg medijske dejavnosti; v povprečju so bila sporočila za javnost izdana vsakih 11 dni. Varuh človekovih pravic je imel več kot 40 intervjujev z novinarji tiskanih, radijskih, televizijskih in elektronskih medijev v Strasbourgu, Bruslju, v času informativnih obiskov pa tudi širše. Poleg tega je predstavil svoje delo in odgovarjal na vprašanja med tiskovnimi konferencami, informativnimi sestanki, srečanji in delovnimi kosili.

Gradivo o delu varuha človekovih pravic je bilo razdeljeno v velikem obsegu, še zlasti v času dni odprtih vrat, ki jih je maja organiziral Evropski parlament. Ob dnevu odprtih vrat 1. maja v Bruslju je bila v 24 jezikih izdana zgibanka z naslovom *Evropski varuh človekovih pravic – na prvi pogled*, obrazec za pritožbo in brošura pa sta bila v vseh jezikih Pogodbe na voljo kmalu po širitvi. Prvič se je zgodilo, da je letno poročilo varuha človekovih pravic izšlo v 20 jezikih, uporabniku prijazna objava *Povzetka in statistike* pa je pripomogla k temu, da je poročilo še bolj dostopno.

Vse publikacije so bile objavljene na spletni strani varuha človekovih pravic, skupaj s sklepi, sporočili za javnost, statistiko in podrobnostmi o dejavnostih s področja obveščanja javnosti. Spletna stran (<http://www.euro-ombudsman.eu.int>) je bila v tem letu jezikovno preoblikovana, saj so bile prej domače strani in strani za krmarjenje v 11 jezikih, zdaj pa je na voljo še 10 novih jezikov – devet jezikov novih držav članic EU in irščina.

Priprave na 10. obletnico

Kot del priprav na 10. obletnico institucije leta 2005 je varuh človekovih pravic v Strasbourgu organiziral delavnico, na kateri so se zbrale osebnosti, ki so igrale pomembno vlogo pri njeni ustanovitvi. Delavnico je zaznamovala živahna razprava, ki je osvetlila podrobnosti o začetkih, ustanovitvi in zgodnjem razvoju ustanove. Posebna publikacija, posvečena 10. obletnici, ki je nastala na podlagi zaključkov delavnice ustanoviteljev, bo predvidoma objavljena leta 2005.

Notranji razvoj

Prve štiri mesece leta 2004 je varuh človekovih pravic nadaljeval z delom, začetim v zadnjih letih in povezanim s širitvijo. Neumorna prizadevanja so omogočila, da je bila ustanova 1. maja pripravljena na obravnavo pritožb državljanov 25 držav članic v 21 jezikih Pogodbe.

Število delovnih mest se je skladno z večletnim proračunskim načrtom, ki ga je Evropski parlament sprejel leta 2002, povečalo z 31 leta 2003 na 38 leta 2004. Na ta način je bila zagotovljena postopna uvedba novih delovnih mest v zvezi s širitvijo za obdobje 2003–2005. V proračunu za leto 2005, ki so ga decembra 2004 sprejeli proračunski organi, je predvideno povečanje delovnih mest na 51.

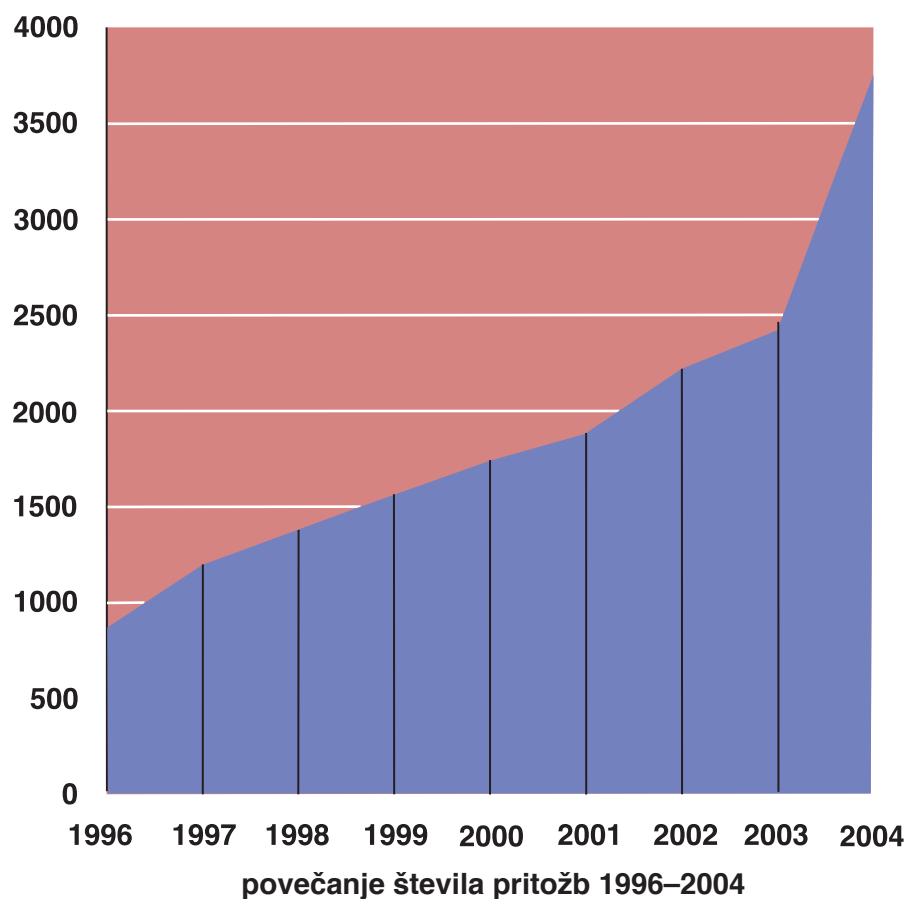
Med letom je začela polno delovati nova baza pritožb varuha človekovih pravic in uradu omogočila uspešno soočanje z izzivom izjemnega povečanja števila pritožb in razširitve obsega obstoječih jezikov. Skupaj z izboljšano razporeditvijo človeških virov in stalno nadgradnjo informacijske tehnologije v uradu so pobude v letu 2004 prispevale k boljšim storitvam za državljane.

STATISTIKA

1 OBRAVNAVANI PRIMERI V LETU 2004

1.1 SKUPNO PRISPELO ŠTEVILO PRIMEROV	4 048
– nezaključene preiskave na dan 31. 12. 2003	183 ¹
– pritožbe, ki čakajo na sklep o sprejemljivosti na dan 31.12.2003.....	131
– prispele pritožbe v letu 2004	3 726
– lastne pobude evropskega varuha človekovih pravic.....	8

¹

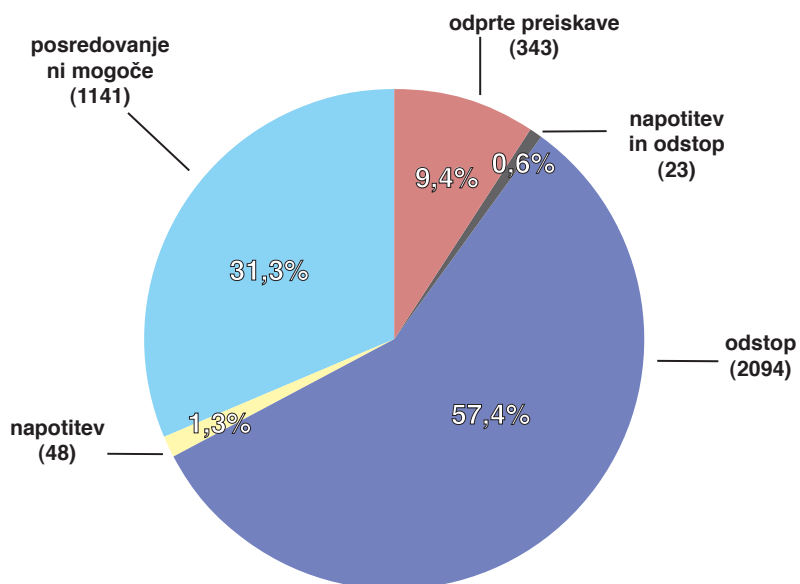
Od tega štiri lastne pobude evropskega varuha človekovih pravic in 179 preiskav na osnovi pritožb.

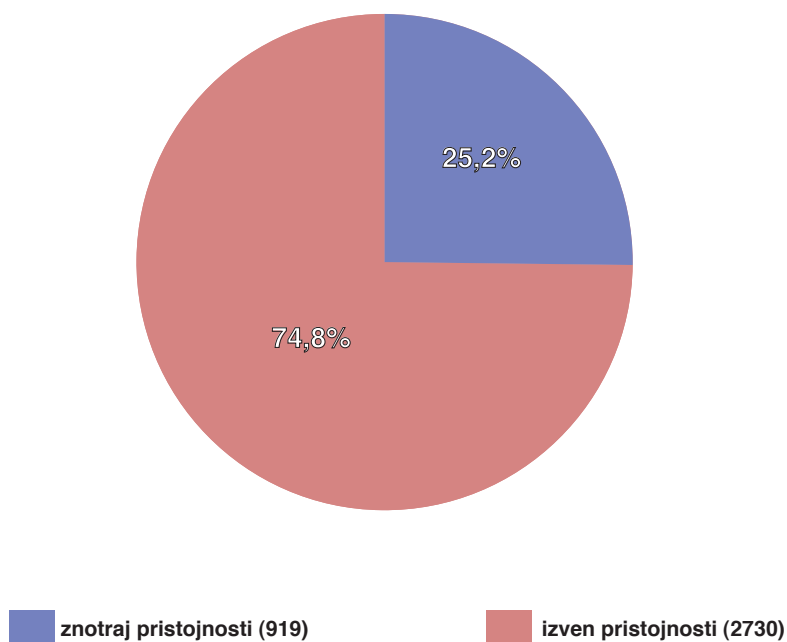
1.2 ZAKLJUČENO PREVERJANJE UTEMELJENOSTI/NEUTEMELJENOSTI94,6%

1.3 KLASIFIKACIJA PRITOŽB

1.3.1 Glede na vrsto posredovanja evropskega varuha v korist pritožnikov

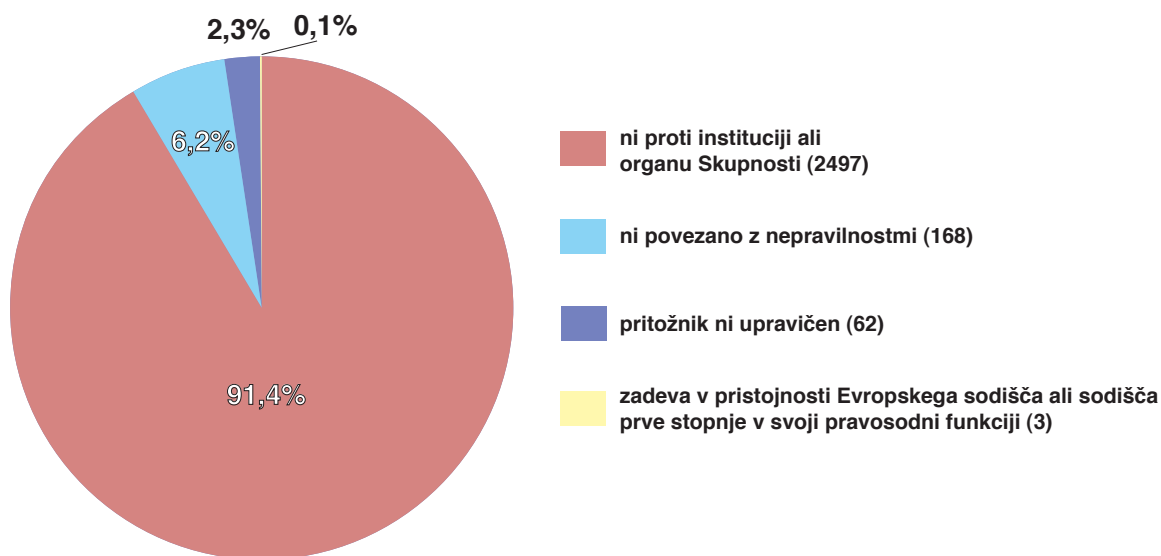

1.3.2 Glede na pristojnosti evropskega varuha človekovih pravic

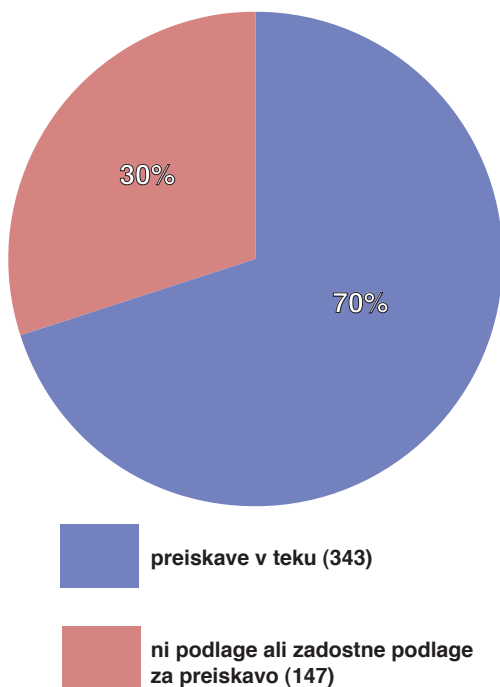

IZVEN PRISTOJNOSTI

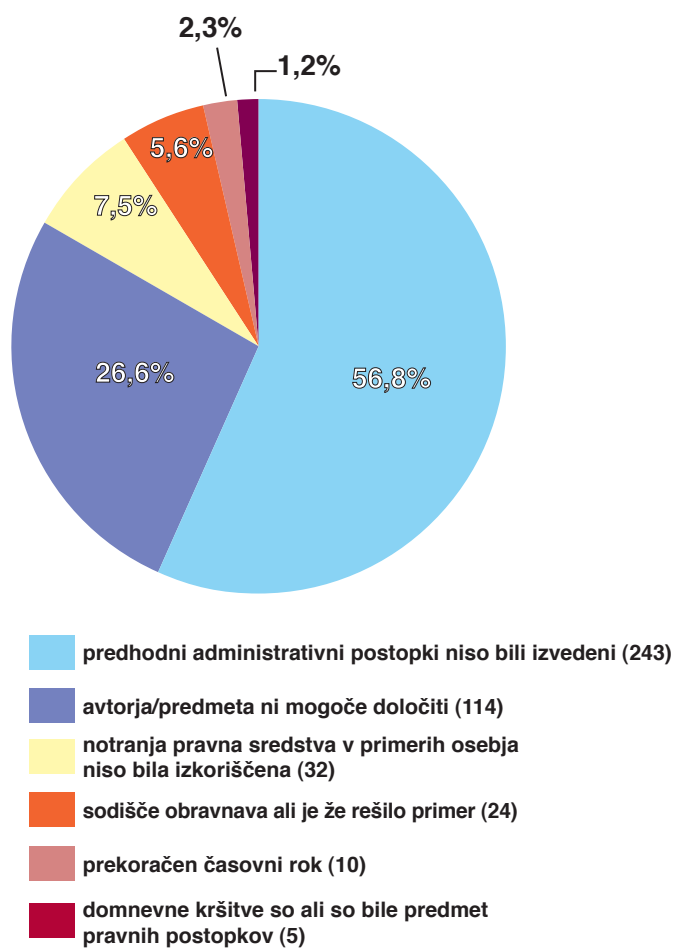

ZNOTRAJ PRISTOJNOSTI

Utemeljene pritožbe

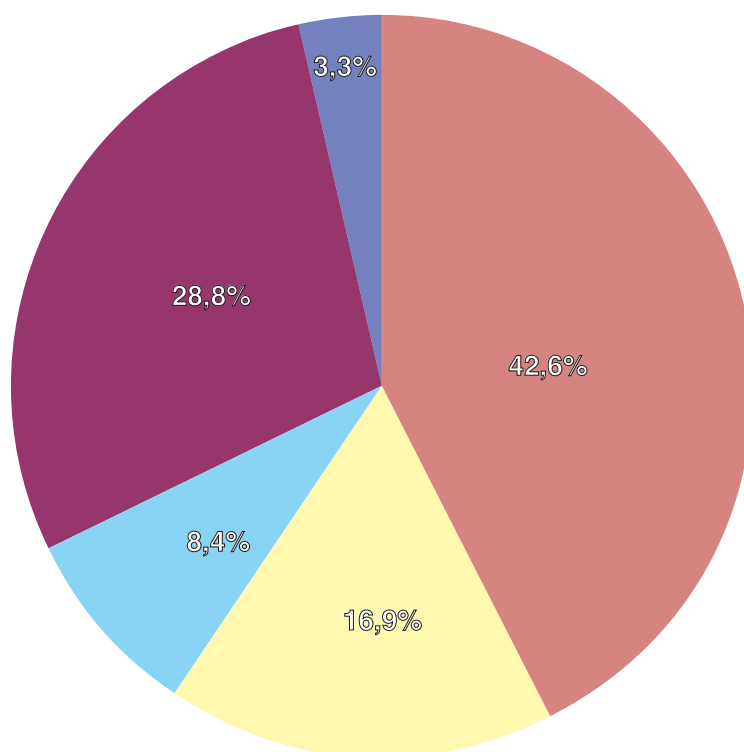

Neutemeljene pritožbe

2 ODSTOPI IN NAPOTITVE

napotitev na drugega varuha človekovih pravic ali na komisijo za peticije regionalnega ali nacionalnega parlamenta (906)

napotitev na Evropsko komisijo (359)

napotitev na vložitev peticije Evropskemu parlamentu (179)

napotitev na druge organe (613)

odstopi (71)

Evropskemu parlamentu (13)

Evropski komisiji (4)

nacionalnemu ali regionalnemu varuhu človekovih pravic (54)

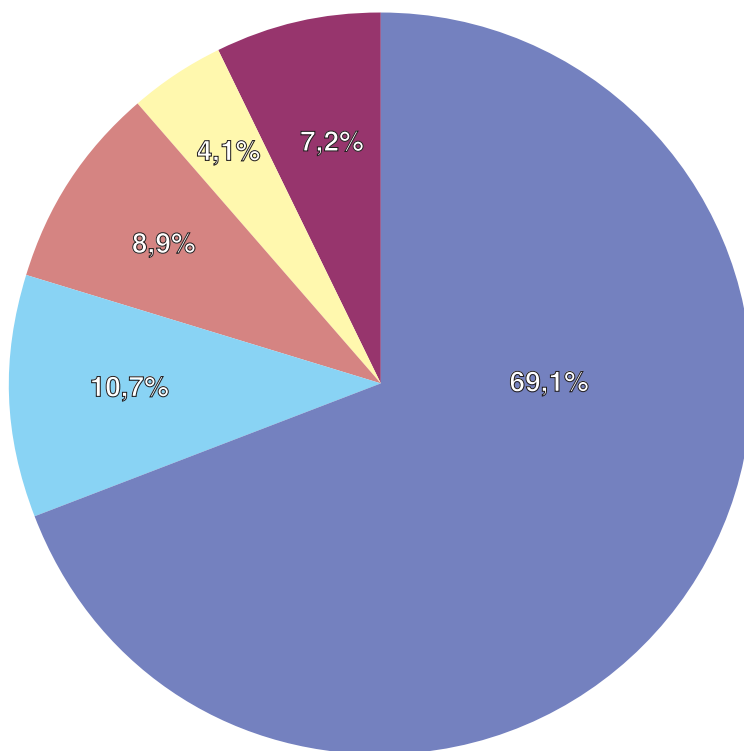

3 OPRAVLJENE PREISKAVE V LETU 2004..... 534

Evropski varuh človekovih pravic je leta 2004 opravil 534 preiskav, 351 sproženih leta 2004 (od tega osem lastnih pobud) in 183 preiskav, ki do 31. 12. 2003 niso bile zaključene.

3.1 INSTITUCIJE IN ORGANI, KI SO BILI PREDMET PREISKAV

(nekateri primeri zadevajo dve ali več institucij ali organov)

Evropska komisija (375)

Evropski urad za izbor osebja (58)

Evropski parlament (48)

Svet Evropske unije (22)

ostali (39):

Evropska investicijska banka (7)

Evropski urad za boj proti prevaram (OLAF) (5)

Odbor regij (5)

Evropska centralna banka (4)

Sodišče Evropskih skupnosti (3)

Evropsko računsko sodišče (3)

Ekonomsko-socialni odbor Evropskih skupnosti (3)

Evropski center za spremljanje rasizma in ksenofobije (2)

Evropska agencija za varnost hrane (1)

Policijska misija Evropske unije v Bosni in Hercegovini (1)

Eurojust (1)

Europol (1)

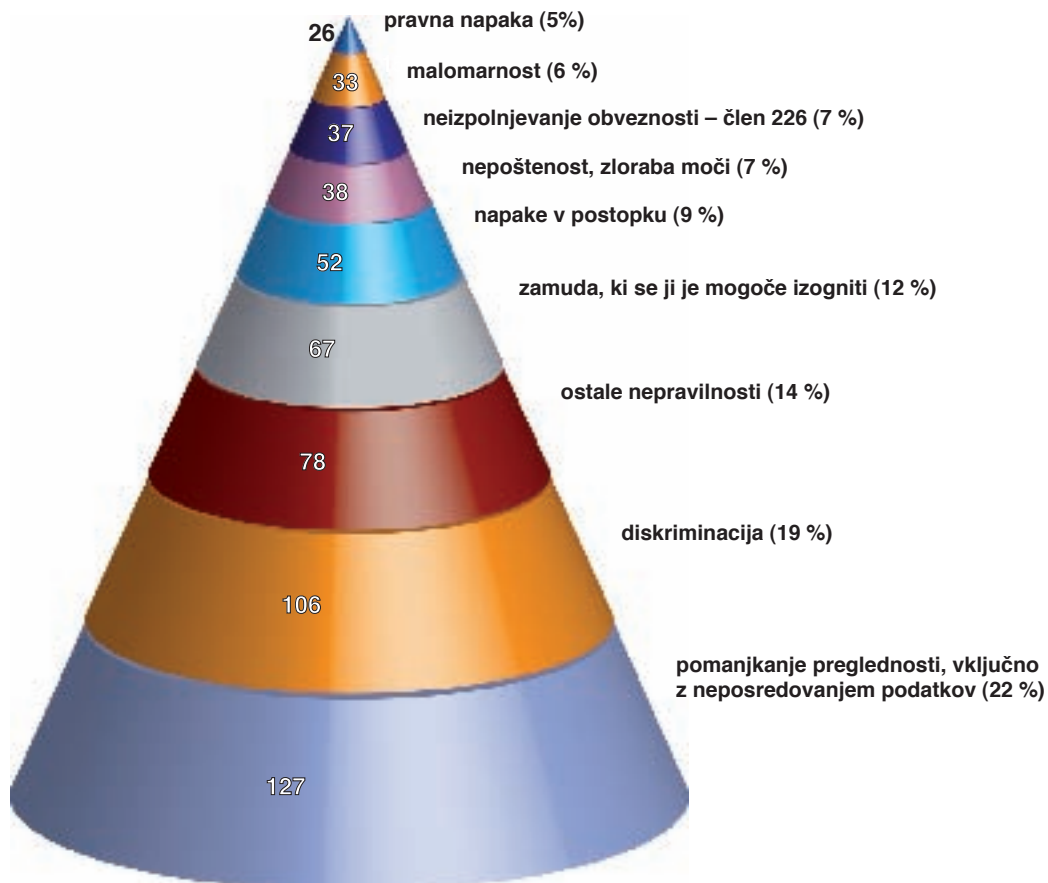
Urad za uradne objave Evropskih skupnosti (1)

Inštitut evropske univerze (1)

Evropska agencija za okolje (1)

3.2 VRSTA DOMNEVNIH NEPRAVILNOSTI

(v nekaterih primerih sta navedeni dve vrsti domnevnih nepravilnosti)

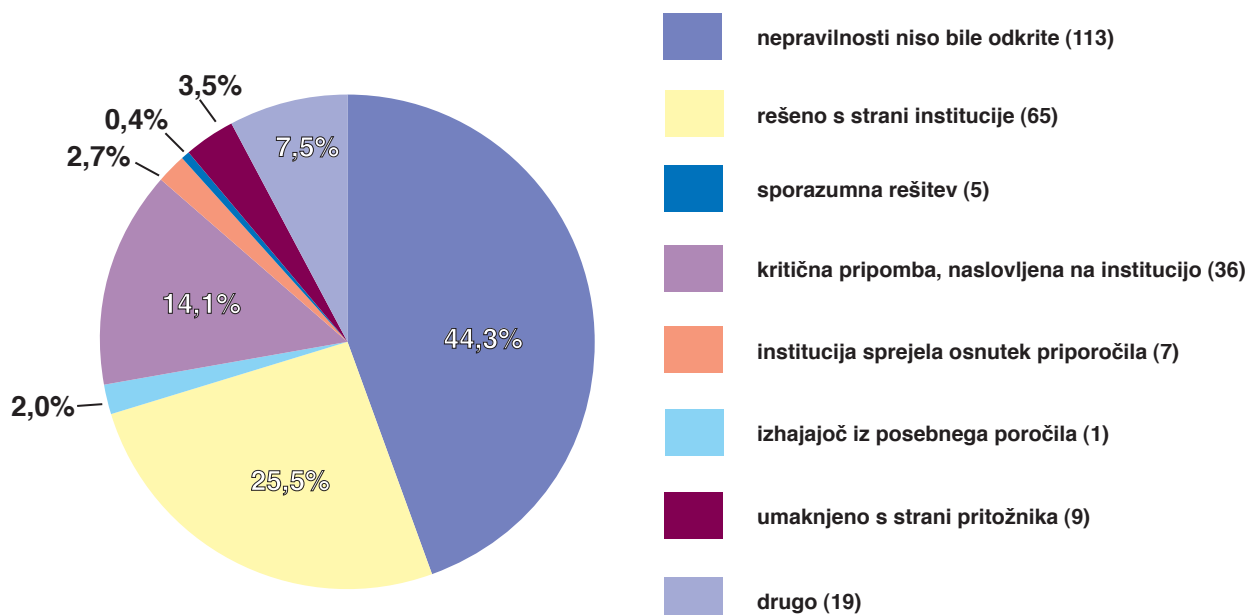
3.3 PREDLOGI SPORAZUMNIH REŠITEV, OSNUTKI PRIPOROČIL IN POSEBNA POROČILA V LETU 2004

– predlogi sporazumnih rešitev	12
– osnutki priporočil	17
– posebna poročila	1

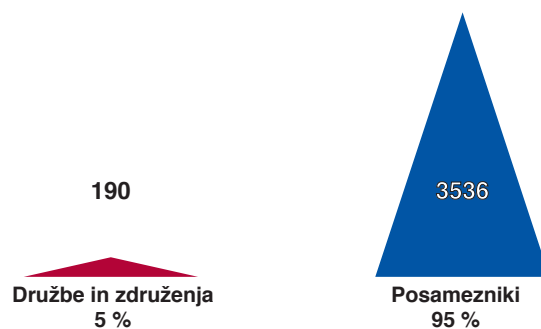
3.4 ZAKLJUČENE PREISKAVE Z OBRAZLOŽENIM SKLEPOM..... 251²

(preiskava je lahko zaključena iz enega ali več sledečih razlogov)

4 IZVOR PREJETIH PRITOŽB V LETU 2004

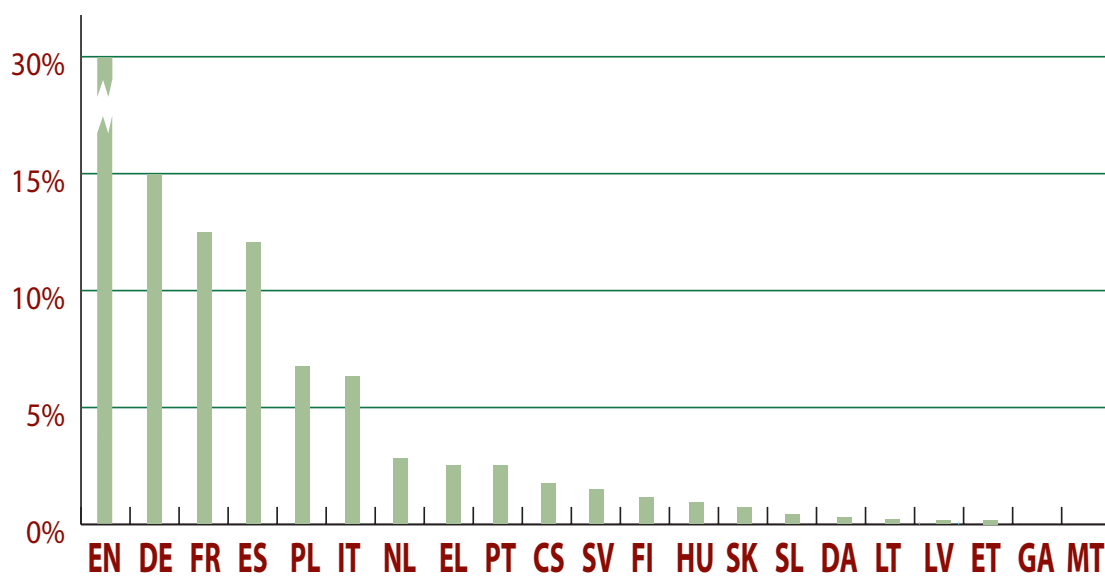
4.1 VIR PRITOŽB

² Od tega štiri lastne pobude varuha človekovih pravic.

4.2 RAZDELITEV PRITOŽB GLEDE NA JEZIK

4.3 GEOGRAFSKI IZVOR PRITOŽB

Država	Število pritožb	Delež pritožb	Delež prebivalstva EU v %	Količnik ³
 Malta	38	1,0	0,1	11,7
 Luksemburg	40	1,1	0,1	10,9
 Ciper	59	1,6	0,2	10,0
 Belgija	268	7,2	2,3	3,2
 Slovenija	38	1,0	0,4	2,3
 Finska	73	2,0	1,1	1,7
 Irska	53	1,4	0,9	1,6
 Grčija	129	3,5	2,4	1,4
 Španija	482	12,9	9,2	1,4
 Portugalska	116	3,1	2,3	1,4
 Slovaška	52	1,4	1,2	1,2
 Češka republika	98	2,6	2,2	1,2
 Švedska	84	2,3	2,0	1,2
 Avstrija	69	1,9	1,8	1,1
 Poljska	285	7,6	8,3	0,9
 Danska	32	0,9	1,2	0,7
 Nemčija	464	12,4	18,0	0,7
 Nizozemska	88	2,4	3,5	0,7
 Madžarska	53	1,4	2,2	0,6
 Litva	18	0,5	0,8	0,6
 Estonija	7	0,2	0,3	0,6
 Francija	303	8,1	13,5	0,6
 Italija	269	7,2	12,6	0,6
 Latvija	9	0,2	0,5	0,5
 Združeno kraljestvo	195	5,2	13,0	0,4
druge države	404	10,9		

3

Ta podatek je bil izračunan tako, da se je odstotek pritožb delil z odstotkom prebivalstva. Če je količnik večji od 1, pomeni, da zadevna država varuhu človekovih pravic predloži več pritožb, kot bi bilo pričakovati glede na število njenega prebivalstva. Vsi odstotki v zgornji tabeli so zaokroženi na eno decimalno mesto.

KAKO STOPITI V STIK Z EVROPSKIM VARUHO ČLOVEKOVIH PRAVIC

PO POŠTI

Evropski varuh človekovih pravic
1, avenue du Président Robert Schuman
B.P. 403
67001 Strasbourg Cedex
Francija

PO TELEFONU

+33 3 88 17 23 13

PO FAKSU

+33 3 88 17 90 62

PO ELEKTRONSKI POŠTI

euro-ombudsman@europarl.eu.int

SPLETNA STRAN

<http://www.euro-ombudsman.eu.int>

PRODAJA IN NAROČANJE

Plačljive izdaje publikacij Urada za publikacije so na voljo na prodajnih mestih povsod po svetu.

Kako se lahko naročim na publikacijo?

Svoje naročilo lahko pošljete prodajnemu mestu, ki ste si ga izbrali s seznama prodajnih mest.

Kje lahko dobim seznam prodajnih mest?

- Obiščite spletno stran Urada za publikacije: <http://publications.eu.int/>
- ali naročite izvod seznama prek faksa št. (+352) 2929-42758.

Urad za publikacije

Publications.eu.int

ISBN 92-95022-84-X

9 789295 022843

www.euro-ombudsman.eu.int